

*Булеца Н., к.е.н., доцент, ДВНЗ «УжНУ»,
м.Ужгород, Україна*

*Герзанич В., к.е.н., доцент, ДВНЗ «УжНУ»,
м.Ужгород, Україна*

*Машіка В., студент кафедри «Економіка і підприємництва»
ДВНЗ «УжНУ», м.Ужгород, Україна*

ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД СТИМУЛЮВАННЯ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ РЕГІОНІВ В УМОВАХ ФІНАНСОВОЇ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ

Стимулюванню соціально-економічного розвитку регіонів в умовах фінансової децентралізації приділяється достатньо уваги в багатьох країнах світу. Це пов'язано з тим, що інструменти такої децентралізації виступають одним з найважливіших економічних важелів впливу держави на регіональний розвиток. За їх допомогою відбувається контроль збалансованості бюджетів різних рівнів за рахунок змінювання структури державних видатків, податкових і неподаткових надходжень до бюджету, забезпечується економічне зростання, зайнятість населення і, як наслідок, соціально-економічний розвиток регіонів. У сучасних умовах геополітичних змін та інтеграції України до Європейського Союзу (ЄС) аналіз практики стимулювання соціально-економічного розвитку регіонів у розвинених країнах світу, економіка яких вибрана орієнтиром, дозволить обґрунтувати доцільність такого стимулювання на засадах фінансової децентралізації. Відомо, що загалом політика ЄС охоплює дві сфери. З одного боку, це спільна європейська політика, а з іншого – сукупність національних політик держав-членів ЄС, основні завдання яких полягають у забезпеченні максимальної зайнятості населення, виробництва та купівельної спроможності населення, раціонального використання природних ресурсів і захисту навколишнього середовища.

Таким чином, регіональна політика ЄС спрямована на те, щоб допомогти кожному регіону досягти свого повного потенціалу через підвищення конкурентоспроможності та рівня соціально-економічного розвитку найбільш розвинених регіонів за рахунок: стимулювання інвестиційної діяльності суб'єктів господарювання у них; підвищення доступності, надання якісних товарів та послуг; збереження навколишнього середовища; заохочення інновацій та підприємництва; створення нових робочих місць; подолання регіональної нерівності [1]. Такі напрями стимулювання регіонального розвитку можуть бути доцільними в умовах фінансової децентралізації в Україні. Як відзначається в дослідженні В.М. Вакуленка та М.К. Орлатого [2, с. 459], особливості соціально-економічного розвитку європейських регіонів проявляються в напрямках їх діяльності. Вони реалізуються на відповідному рівні державного управління у федеративних державах (Німеччині, Австрії та Бельгії), а також у регіоналізованих (як правило, складних унітарних)

держав (Франції, Італії, Іспанії і Сполученому Королівстві) [3]. Розвиток регіональних процесів в Європі привів до розробки концепції, яка має назву «Європа регіонів». У ній визначено значення регіонів через підвищення рівня їх соціально-економічного розвитку, завдяки активізації міжрегіонального, транскордонного та прикордонного співробітництва, та відображено посилення впливу субнаціональних територіальних спільнот на процес формування та реалізації спільної соціально-економічної політики в 72 ЄС [4, 5]. Впровадження основних напрямів реалізації цієї концепції передбачає інтенсифікацію міжрегіонального співробітництва між державами-членами ЄС. Одне з провідних місць в ЄС належить стимулюванню соціально-економічних процесів у державі та окремих регіонах. Воно відбувається на основі відповідного правового забезпечення – Європейської хартії про місцеве самоврядування, Всесвітньої декларації місцевого самоврядування, Європейської декларації прав міст та Європейської хартії міст [6].

Таким чином, аналіз зарубіжного досвіду показав, що в певні періоди часу в розвинених країнах стимулювання соціально-економічного розвитку регіонів супроводжується трансформацією основних цілей регіональної політики. Як показує міжнародна практика, в країнах ЄС спостерігається підвищення ролі регіонів, тому дедалі більше заохочується розвиток місцевих програм, що відповідає курсу на децентралізацію управління. Темпи зростання та структура доходів місцевих бюджетів у різних країнах світу відрізняються, віддзеркалюючи ступінь фінансової самостійності органів місцевого самоврядування, а також залежність регіонів від коштів з державного бюджету.

Список використаних джерел:

1. Eurostat regional yearbook 2014 (2014): Eurostat statistical book. Luxembourg: Publications Office of the European Union. URL: <http://ec.europa.eu/eurostat/documents/3217494/5785629/KS-NA-14-001-EN.PDF/e3ae3b5c-b104-47e9-ab80-36447537ea64> (Last accessed: 16.03.2019).
2. Вакуленко, В.М. & Орлатий, М.К. (2012). Основи регіонального управління в Україні. К.: НАДУ.
3. Бориславська, О.М., Заверуха, І.Б., & Школик, А.М. (Ред.). (2012). Децентралізація публічної влади: досвід європейських країн та перспективи України. К.: ТОВ «Софія».
4. Мирна, Н.В. (2013). Сучасні тенденції регіоналізації та їх роль в європейських інтеграційних процесах. Державне будівництво, 1. URL: <http://www.kbuara.kharkov.ua/e-book/db/2013-1/index.html> (дата звернення: 20.03.2019).
5. Мікловда, В.П., Слава-Продан, С.С., Сембер, С.В., & Гоблик, В.В. (2011). Регіон в євроінтеграційних процесах. Ужгород: ФОП Бреза А.Е.
6. Мікловда, В.П., Слава, С.С., Сембер, С.В. & Гоблик, В.В. (2009). Життєздатний економічний розвиток регіону. Ужгород: Ліра.